

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

26 maart 2009

Artikel 103 van de Grondwet

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE VERVOLGINGEN
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Daniel BACQUELAINE**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

26 mars 2009

Article 103 de la Constitution

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES POURSUITES
PAR
M. **Daniel BACQUELAINE**

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Thierry Giet

A. — Vaste leden / Titulaires:

CD&V	Servais Verherstraeten
MR	Daniel Bacquelaine
PS	Thierry Giet
Open Vld	Sabien Lahaye-Battheu
VB	Gerolf Annemans
sp.a	Renaat Landuyt
Ecolo-Groen!	Philippe Henry

<i>cdH</i>	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>			
<i>CD&V</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>			
<i>Ecolo-Groen!</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>			
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>			
<i>LDD</i>	:	<i>Lijst Dedecker</i>			
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>			
<i>N-VA</i>	:	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>			
<i>Open Vld</i>	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democraten</i>			
<i>PS</i>	:	<i>Parti Socialiste</i>			
<i>sp.a</i>	:	<i>socialistische partij anders</i>			
<i>VB</i>	:	<i>Vlaams Belang</i>			

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>			<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		
<i>DOC 52 0000/000:</i>		<i>Parlementair document van de 52e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	<i>DOC 52 0000/000:</i>		<i>Document parlementaire de la 52ème législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA:</i>		<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	<i>QRVA:</i>		<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV:</i>		<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>	<i>CRIV:</i>		<i>Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)</i>
<i>CRABV:</i>		<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>	<i>CRABV:</i>		<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>
<i>CRIV:</i>		<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>	<i>CRIV:</i>		<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>
<i>PLEN:</i>		<i>Plenum</i>	<i>PLEN:</i>		<i>Séance plénière</i>
<i>COM:</i>		<i>Commissievergadering</i>	<i>COM:</i>		<i>Réunion de commission</i>
<i>MOT:</i>		<i>Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</i>	<i>MOT:</i>		<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

I. — SITUERING

Op 19 maart 2009 heeft de minister van Justitie een brief gericht tot de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers in verband met een strafonderzoek lastens de heer Karel De Gucht, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, en anderen.

De brief luidt als volgt:

«Op vraag van de Heer Procureur-generaal bij het Hof van Beroep van en te Gent zend ik u in toepassing van artikel 11 van de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers een bundel over met betrekking van voormelde aangelegenheid.

In toepassing van artikel 11 van voormelde wet vraagt de Heer Procureur-generaal het verlot van de Kamer van volksvertegenwoordigers met het oog op de regeling van de procedure voor de Kamer van inbeschuldigingstelling.

Wordt bijgevoegd een bundel bevattend:

- brief van de Heer Procureur-generaal aan de minister van Justitie;*
- brief van de Heer Procureur-generaal aan de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers;*
- ontwerp-vordering voor de Kl.».*

*
* *

De brief d.d. 16 maart 2009 van de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent aan de minister van Justitie, waarvan hoger sprake, is gesteld in de volgende bewoordingen:

«Verwijzend naar mijn brief d.d. 17 november 2008 in verband met de verschillende klachten, neergelegd tegen de heer Karel De Gucht, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, mevrouw Mireille Schreurs, rechter in de politierechtbank te Aalst, de heer Jacques Schreurs en anderen, heb ik de eer u hierbij een brief te bezorgen, gericht aan de heer Patrick Dewael, voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

In deze brief wordt, in toepassing van artikel 11 van de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers het verlot van de Kamer van volksvertegenwoordigers gevraagd met het oog op de regeling van de procedure voor de Kamer van inbeschuldigingstelling.

I. — RÉTROACTES

Le 19 mars 2009, le ministre de la Justice a adressé un courrier au président de la Chambre des représentants à propos d'une instruction à charge de M. Karel De Gucht, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, et d'autres.

Le courrier est libellé comme suit:

«À la demande de Monsieur le procureur général près la cour d'appel de Gand, je vous transmets, en application de l'article 11 de la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres, un dossier en ce qui concerne l'affaire sous rubrique.

En application de l'article 11 de la loi précitée, Monsieur le procureur général demande l'autorisation de la Chambre des représentants en vue du règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation.

Vous trouverez, en annexe, un dossier comprenant:

- la lettre de Monsieur le procureur général au ministre de la Justice;*
- la lettre de Monsieur le procureur général au président de la Chambre des représentants;*
- un projet de réquisitoire pour la chambre des mises en accusation.».*

*
* *

Le courrier du 16 mars 2009 adressé par le procureur général près la Cour d'appel de Gand au ministre de la Justice, dont question ci-dessus, est libellé comme suit:

«Renvoyant à mon courrier du 17 novembre 2008 relatif aux différentes plaintes déposées contre M. Karel De Gucht, Vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Mme Mireille Schreurs, juge au tribunal de police d'Alost, M. Jacques Schreurs et autres, j'ai l'honneur de vous transmettre en annexe une lettre adressée à M. Patrick Dewael, Président de la Chambre des représentants.

Il est demandé dans ce courrier, en application de l'article 11 de la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres, l'autorisation de la Chambre des représentants en vue du règlement de la procédure devant la chambre de mises en accusation.

Bij deze brief wordt de ontwerp-vordering van mijn ambt gevoegd, waaruit blijkt dat mijn ambt zinnens is de buitenvervolginstelling van alle betrokkenen te vragen, gelet op de afwezigheid van schuldaanwijzingen in hunnen hoofde voor de misdrijven waarvoor een gerechtelijk onderzoek werd gevorderd.

Ik zou het op prijs stellen mocht de hierbijgevoegde brief en de ontwerp-vordering door uw tussenkomst worden overgemaakt aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers.».

*
* *

In zijn brief d.d. 16 maart 2009 aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers, waarnaar is verwezen in de beide voorgaande brieven, brengt de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent verslag uit over het gerechtelijk onderzoek lastens de heer Karel De Gucht en anderen. Tevens is een ontwerp-vordering voor de Kamer van inbeschuldigingstelling bijgevoegd.

Met betrekking tot de feiten die het voorwerp hebben uitgemaakt van dit gerechtelijk onderzoek, gaat de procureur-generaal vooreerst in op de inhoud van de klachten:

«Op 6 november 2008 ontving mijn ambt een brief van de heer Bruno Valkeniers, volksvertegenwoordiger, waarbij hij klacht neerlegde tegen mevrouw Mireille Schreurs, echtgenote van de heer Karel De Gucht, «omwille van de vermoedelijke overtreding van artikel 40 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector, met name dat zij als secundaire ingewijde met voorkennis aandelen van Fortis van haar familie zou verkocht hebben op 3 oktober jl.

De heer Valkeniers had dezelfde dag een gelijkaardige klacht neergelegd bij mijn ambtgenoot te Brussel tegen de heer Karel De Gucht, federaal Minister van Buitenlandse Zaken en Vice-premier.

Omdat de Procureur-generaal te Brussel er van uitging dat het eventueel misbruik van voorkennis door de heer De Gucht buiten de uitoefening van zijn ambt van federaal minister werd gepleegd, werd toepassing gemaakt van de bevoegdheidscriteria bepaald in artikel 2, tweede lid, van de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers en werd deze klacht aan mijn ambt overgemaakt voor samenvoeging en gelijktijdige behandeling met de klacht neergelegd tegen mevrouw Schreurs.

Est joint à ce courrier le projet de réquisitoire de mon ministère, d'où il ressort que mon ministère a l'intention de demander le renvoi des poursuites pour toutes les personnes concernées, compte tenu de l'absence d'indices de culpabilité dans leur chef pour les infractions pour lesquelles l'ouverture d'une instruction a été requise.

J'apprécierais que la lettre jointe et le projet de réquisitoire soient transmis par votre entremise au président de la Chambre des représentants.».

*
* *

Dans sa lettre du 16 mars 2009 au président de la Chambre des représentants, à laquelle il est renvoyé dans les deux lettres précédentes, le procureur général près la cour d'appel de Gand fait rapport concernant l'instruction menée à charge de M. Karel De Gucht et autres. Un projet de réquisitoire pour la chambre des mises en accusation figure également en annexe.

En ce qui concerne les faits qui ont fait l'objet de cette instruction, le procureur général présente tout d'abord le contenu des plaintes:

«Le 6 novembre 2008, mon office a reçu une lettre de M. Bruno Valkeniers, député, par laquelle il déposait plainte contre Mme Mireille Schreurs, épouse de M. Karel De Gucht, pour violation présumée de l'article 40 de la loi du 2 août 2002 relative à la surveillance du secteur financier, à savoir qu'elle aurait commis un délit d'initié secondaire en vendant des actions Fortis de sa famille le 3 octobre dernier.

Le même jour, M. Valkeniers avait déposé une plainte similaire auprès de mon confrère de Bruxelles contre Monsieur Karel De Gucht, ministre fédéral des Affaires étrangères et vice-premier ministre.

Comme le procureur général de Bruxelles considérait que l'éventuel délit d'initié avait été commis par M. Karel De Gucht en dehors de l'exercice de ses fonctions de ministre fédéral, il a été fait application des critères de compétence définis à l'article 2, alinéa 2, de la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres et cette plainte a été transmise à mon office pour être jointe à la plainte déposée contre Mme Schreurs et être traitée en même temps que celle-ci.

Mijn ambt werd op 10 november 2008 door de Voorzitter van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen in het bezit gesteld van een anonieme brief, ontvangen door deze instelling op 30 oktober 2008, waarbij melding werd gemaakt van de verkoop van een aantal Fortis-aandelen door mevrouw Schreurs, door haar broer, de heer Jacques Schreurs, en door een aantal andere mensen, en waarbij voorgehouden werd dat daarbij misbruik gemaakt werd van de vertrouwelijke informatie die de heer De Gucht zou gehad hebben.

In het kader van haar administratieve sanctiebevoegdheden, heeft de CBFA bij Fortis Bank informatie ingewonnen over het eventueel bestaan van de aangeklaagde verrichtingen.

Het directiecomité van de CBFA besliste op 10 november 2008 het dossier uit handen te geven en over te maken aan de gerechtelijke autoriteiten en verwees daarvoor naar de bijzondere bevoegdheids- en procedurevoorschriften; mijn ambtgenoot te Brussel ontving een gelijkaardige aangifte van de CBFA, die mij eveneens ter beschikking werd overgemaakt.

In afspraak met de Procureur-generaal te Brussel werd beslist dat mijn ambt zich omtrent alle klachten zou gelasten: in zoverre bewezen, zouden de feiten die ten laste gelegd werden van de heer De Gucht, die zijn woonplaats (Berlare) heeft in mijn ambtsgebied, gepleegd zijn buiten de uitoefening van zijn ambt.

Vermits mevrouw Schreurs rechter in de politierechtbank is te Aalst, geniet zij voorrecht van rechtsmacht ingevolge de artikelen 479 e.v. van het Wetboek van Strafvordering en is mijn ambt voor feiten lastens haar bevoegd.

Ook de andere personen waarvan sprake in de aangiften, hebben hun woonplaats in mijn ambtsgebied, terwijl de bankinstelling waar de transacties hebben plaats gehad in Berlare gevestigd is.».

De procureur-generaal wijdt vervolgens twee hoofdstukken aan het instellen van het gerechtelijk onderzoek, enerzijds, en de inhoud van dit onderzoek, anderzijds. Hij vermeldt tevens dat, bij beschikking van de Eerste Voorzitter van het hof van beroep te Gent d.d. 24 november 2008, de heer Henri Heimans, kamervoorzitter in dit Hof, werd aangewezen om in deze zaak het ambt van onderzoeksrechter waar te nemen.

De procureur-generaal besluit zijn verslag als volgt:

«Het gerechtelijk onderzoek werd door onderzoeksrechter Heimans aan mijn ambt medegedeeld op 13 februari 2009.

En date du 10 novembre 2008, le président de la Commission bancaire, financière et des assurances a fait parvenir à mon office une lettre anonyme, reçue par cette institution en date du 30 octobre 2008, signalant la vente d'un certain nombre d'actions Fortis par Mme Schreurs, par son frère, M. Jacques Schreurs, et par une série d'autres personnes, et soutenant que des informations confidentielles qui auraient été détenues par M. De Gucht avaient été utilisées abusivement à cet égard.

Dans le cadre de ses compétences en matière de sanctions administratives, la CBFA a demandé à la banque Fortis des informations sur l'éventuelle existence des opérations incriminées.

Le comité de direction de la CBFA a décidé en date du 10 novembre 2008 de se dessaisir du dossier et de le transmettre aux autorités judiciaires, se référant à cet égard aux règles particulières en matière de procédure et de compétences; mon confrère de Bruxelles a reçu une dénonciation similaire de la CBFA, qui m'a également été transmise.

En accord avec le procureur général de Bruxelles, il a été décidé que mon office serait chargé de toutes les plaintes: pour autant qu'établis, les faits mis à charge de M. De Gucht, qui est domicilié (à Berlare) dans mon ressort, auraient été commis en dehors de l'exercice de ses fonctions.

Étant donné que Mme Schreurs est juge au tribunal de police d'Alost, elle bénéficie d'un privilège de juridiction en vertu des articles 479 et suivants du Code d'instruction criminelle et mon office est compétent pour des faits mis à sa charge.

Les autres personnes mentionnées dans les déclarations sont également domiciliées dans mon ressort tandis que l'établissement bancaire où les transactions ont eu lieu, est établi à Berlare.».

Le procureur général consacre ensuite deux chapitres à l'ouverture de l'instruction judiciaire, d'une part, et au contenu de cette instruction, d'autre part. Il signale aussi que, par ordonnance du Premier Président de la cour d'appel de Gand du 24 novembre 2008, M. Henri Heimans, président de chambre à ladite Cour, a été désigné pour exercer en la cause la fonction de juge d'instruction.

Le procureur général conclut son rapport comme suit:

«L'ouverture de l'instruction judiciaire a été signalée à mon office par le juge d'instruction Heimans le 13 février 2009.

Bij brief d.d. 18 februari 2009 kregen betrokkenen toelating tot inzage en afschrift van het strafdossier, samen met de mogelijkheid om aanvullende onderzoekshandelingen te vragen.

Bij brief d.d. 9 maart 2009, ontvangen op 11 maart 2009, liet het echtpaar De Gucht-Schreurs mijn ambt weten op dit ogenblik geen bijkomende onderzoeksverrichtingen te vragen.

Uit het gerechtelijk onderzoek blijkt dat mevrouw Mireille Schreurs en de heer Jacques Schreurs op 3 oktober 2008 overgingen tot verkoop van respectievelijk 2000 en 11.100 Fortis-aandelen op aandringen van de heer Jacques Schreurs, en dit gelet op de waardevermindering die deze aandelen opliepen.

Op geen enkel ogenblik is thans uit dit onderzoek gebleken dat de heer De Gucht misbruik zou gemaakt hebben van de voorkennis waarover hij beschikte in verband met de situatie van Fortis en meer specifiek in verband met de waardevermindering van de aandelen van deze bankinstelling.

Uit geen enkel element blijkt dat de heer De Gucht zijn echtgenote, zijn schoonbroer of derden zou aangezet hebben om ten spoedigste hun Fortis-aandelen van de hand te doen.

In die omstandigheden neem ik mij voor een vordering tot buitenvervolginstelling te nemen en deze vordering voor te leggen aan de appreciatie van de Kamer van inbeschuldigingstelling te Gent, nadat in toepassing van de artikelen 9 en 11 van de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers, de Kamer van volksvertegenwoordigers daartoe verlof zal verleend hebben.

Ik ben dan ook zo vrij u deze vordering in ontwerp te laten geworden teneinde u toe te laten met kennis van zaken te oordelen omtrent dit verzoek.».

*
* *

Uw commissie heeft dit dossier onderzocht tijdens haar vergadering van 24 maart 2009, nadat het haar door de plenaire vergadering van de Kamer werd overgezonden op 19 maart 2009 en nadat ieder lid van de commissie en de betrokken vice-eersteminister een genummerde kopie ervan hadden ontvangen.

De commissie heeft noch de vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken, noch de procureur-generaal bij het hof van beroep gehoord. De vice-eersteminister heeft evenmin zelf gevraagd om te worden gehoord.

Par courrier du 18 février 2009, les intéressés ont reçu l'autorisation de consulter le dossier répressif et d'en demander copie, ainsi que la possibilité de demander des devoirs complémentaires.

Par courrier du 9 mars 2009, reçu le 11 mars 2009, le couple De Gucht-Schreurs a informé mon office qu'il ne souhaitait pour l'heure pas faire procéder à des devoirs complémentaires.

Il ressort de l'instruction judiciaire que Mme Mireille Schreurs et M. Jacques Schreurs ont procédé, le 3 octobre 2008, à la vente de respectivement 2000 et 11 100 actions Fortis, sur les instances de M. Jacques Schreurs, et ce au vu de la perte de valeur que subissaient les actions.

À aucun moment cette instruction n'a, jusqu'ici, fait ressortir que M. De Gucht aurait abusé des informations privilégiées dont il disposait en ce qui concerne la situation de Fortis et, plus spécifiquement, la dépréciation des actions de cet organisme bancaire.

Aucun élément ne fait apparaître que M. De Gucht aurait incité sa conjointe, son beau-frère ou des tiers à se défaire le plus rapidement possible de leurs actions Fortis.

Dans ces circonstances, j'ai l'intention de prendre une réquisition de non-lieu et de soumettre ce réquisitoire à l'appréciation de la chambre des mises en accusation de Gand, après que la Chambre des représentants en aura donné l'autorisation, en application des articles 9 et 11 de la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres.

Je prends donc la liberté de vous transmettre ce projet de réquisitoire afin de vous permettre de statuer en toute connaissance de cause sur cette demande.».

*
* *

Votre commission a examiné ce dossier au cours de sa réunion du 24 mars 2009, après sa transmission par l'Assemblée plénière de la Chambre le 19 mars 2009 et après que chaque membre de la commission et le vice-premier ministre concerné en aient reçu une copie numérotée.

La commission n'a entendu ni le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, ni le procureur général près la cour d'appel. Le vice-premier ministre n'a pas davantage demandé à être entendu.

II. — TOEPASSELIJKE WETGEVING

Aangezien het, sedert de wijziging van artikel 103 van de Grondwet op 12 juni 1998, de eerste maal is dat de Kamer van volksvertegenwoordigers wordt gevat met een verzoek om het verlof te bekomen tot vordering van de regeling van de rechtspleging in een strafonderzoek lastens een minister, past het de toepasselijke wetgeving even in herinnering te brengen.

De basistekst vormt artikel 103 van de Grondwet, luidend als volgt:

«Ministers worden voor misdrijven die zij in de uitoefening van hun ambt mochten hebben gepleegd, uitsluitend berecht door het hof van beroep. Hetzelfde geldt voor misdrijven die ministers buiten de uitoefening van hun ambt mochten hebben gepleegd en waarvoor zij worden berecht tijdens hun ambtstermijn. De artikelen 59 en 120 zijn in voorkomend geval niet van toepassing.

De wet bepaalt op welke wijze tegen hen in rechte wordt opgetreden, zowel bij de vervolging als bij de berechting.

De wet wijst het bevoegde hof van beroep aan, dat in algemene vergadering zitting houdt, en bepaalt de samenstelling ervan. Tegen de arresten van het hof van beroep is beroep mogelijk bij het Hof van Cassatie, in verenigde kamers, dat niet in de beoordeling van de zaken zelf treedt.

De vervolging in strafzaken van een minister kan enkel worden ingesteld en geleid door het openbaar ministerie bij het bevoegde hof van beroep.

Voor elke vordering tot regeling van de rechtspleging, voor elke rechtstreekse dagvaarding voor het hof van beroep en, behalve bij ontdekking op heterdaad, voor elke aanhouding, is het verlof van de Kamer van volksvertegenwoordigers vereist.

De wet bepaalt de procedure die moet worden gevolgd indien de artikelen 103 en 125 beide van toepassing zijn.

Aan een overeenkomstig het eerste lid veroordeeld minister kan geen genade worden verleend dan op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De wet bepaalt in welke gevallen en volgens welke regels de benadeelde partijen een burgerlijke rechtsvordering kunnen instellen.».

II. — LÉGISLATION APPLICABLE

Étant donné qu'il s'agit de la première fois depuis la modification de l'article 103 de la Constitution, le 12 juin 1998, que la Chambre des représentants est saisie d'une demande d'autorisation en vue du règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation dans le cadre d'une instruction pénale menée à charge d'un ministre, il convient de rappeler la législation applicable.

L'article 103 de la Constitution constitue le texte de base. Il est rédigé comme suit:

«Les ministres sont jugés exclusivement par la cour d'appel pour les infractions qu'ils auraient commises dans l'exercice de leurs fonctions. Il en est de même des infractions qui auraient été commises par les ministres en dehors de l'exercice de leurs fonctions et pour lesquelles ils sont jugés pendant l'exercice de leurs fonctions. Le cas échéant, les articles 59 et 120 ne sont pas applicables.

La loi détermine le mode de procéder contre eux, tant lors des poursuites que lors du jugement.

La loi désigne la cour d'appel compétente, qui siège en assemblée générale, et précise la composition de celle-ci. Les arrêts de la cour d'appel sont susceptibles d'un pourvoi devant la Cour de cassation, chambres réunies, qui ne connaît pas du fond des affaires.

Seul le ministère public près la cour d'appel compétente peut intenter et diriger les poursuites en matière répressive à l'encontre d'un ministre.

Toutes réquisitions en vue du règlement de la procédure, toute citation directe devant la cour d'appel et, sauf le cas de flagrant délit, toute arrestation nécessitent l'autorisation de la Chambre des représentants.

La loi détermine la procédure à suivre lorsque les articles 103 et 125 sont tous deux applicables.

Aucune grâce ne peut être faite à un ministre condamné conformément à l'alinéa premier qu'à la demande de la Chambre des représentants.

La loi détermine dans quels cas et selon quelles règles les parties lésées peuvent intenter une action civile.».

De uitvoeringswet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers, legt in haar artikel 2 vast welk hof van beroep bevoegd is ministers te berechten:

«Het hof van beroep te Brussel is bij uitsluiting bevoegd om een minister te berechten voor misdrijven die hij mocht gepleegd hebben in de uitoefening van zijn ambt.

Voor de berechting van een minister tijdens de uitoefening van zijn ambt, voor misdrijven die hij buiten de uitoefening van zijn ambt mocht gepleegd hebben, zijn de hoven van beroep van de plaats van het misdrijf, die van de verblijfplaats van de verdachte en die van de plaats waar de verdachte gevonden is, gelijkelijk bevoegd.»

De artikelen 10 en 11 van dezelfde wet herhalen het grondwettelijk principe dat het verlot van de Kamer vereist is voor de rechtstreekse dagvaarding of de vordering tot regeling van de rechtspleging in een strafonderzoek lastens een minister, waarna artikel 12 het over de procedure in de Kamer heeft:

«§ 1. In geval van een verzoek om verlot voor de rechtstreekse dagvaarding zendt de procureur-generaal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers een overzicht van de aanwijzingen en de indicatie omtrent hun mogelijke kwalificatie over. In geval van een verzoek om verlot voor de vordering tot regeling van de rechtspleging, zendt de procureur-generaal aan de Kamer eveneens een overzicht van de aanwijzingen en de indicatie omtrent hun mogelijke kwalificatie over, samen met de akte van in verdenkingstelling.

Zonder zich over de grond van het dossier uit te spreken, gaat de Kamer na of de vraag ernstig is.

Zij kan het verlot weigeren indien blijkt dat:
– zowel de strafvordering als de feiten duidelijk hoofdzakelijk gestoeld zijn op politieke gronden;
– de aangedragen elementen onrechtmatig, willekeurig of onbeduidend zijn.

§ 2. De Kamer van volksvertegenwoordigers beraadslaagt over het verzoek om verlot van de procureur-generaal overeenkomstig de bepalingen van haar reglement. De procedure verloopt met gesloten deuren.

De Kamer kan het dossier opvragen, alsook de procureur-generaal en de minister en zijn raadsman afzonderlijk horen in de bevoegde commissie. In geen geval kan een tegensprekelijk debat plaatsvinden.

L'article 2 de la loi d'exécution du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres indique quelles cours d'appel sont compétentes pour juger les ministres:

«La cour d'appel de Bruxelles est seule compétente pour juger un ministre pour des infractions qu'il aurait commises dans l'exercice de ses fonctions.

Pour le jugement d'un ministre pendant l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises en dehors de l'exercice de ses fonctions, les cours d'appel du lieu de l'infraction, celle de la résidence du prévenu et celle du lieu où le prévenu a été trouvé, sont également compétentes.»

Les articles 10 et 11 de la même loi réitèrent le principe constitutionnel selon lequel l'autorisation de la Chambre est requise pour citer directement un ministre ou requérir le règlement de la procédure pénale à charge d'un ministre. Son article 12 précise ensuite la procédure devant la Chambre:

«§ 1er. Lorsqu'il s'agit d'une demande d'autorisation visant la citation directe, le procureur général transmet à la Chambre des représentants un relevé des indices et de l'indication de leur qualification possible. Lorsqu'il s'agit d'une demande d'autorisation visant la réquisition en vue du règlement de la procédure, le procureur général transmet également à la Chambre un relevé des indices et de l'indication de leur qualification possible ainsi que l'acte d'inculpation.

Sans se prononcer sur le fond du dossier, la Chambre vérifie si la demande est sérieuse.

Elle peut refuser son autorisation lorsqu'il s'avère:
– que tant l'action publique que les faits sont manifestement fondés essentiellement sur des motifs politiques;
– que les éléments fournis sont irréguliers, arbitraires ou insignifiants.

§ 2. La Chambre des représentants délibère sur la demande d'autorisation du procureur général conformément aux dispositions de son règlement. La procédure se déroule à huis clos.

La Chambre peut demander le dossier ainsi qu'entendre séparément le procureur général et le ministre et son conseil au sein de la commission compétente. En aucun cas, un débat contradictoire ne peut avoir lieu.

§ 3. Indien de Kamer van volksvertegenwoordigers het verlof weigert, is deze beslissing definitief, tenzij in geval van nieuwe bezwaren. De Kamer van volksvertegenwoordigers kan evenwel haar beslissing uitstellen en afhankelijk maken van de door haar ingeroepen redenen.».

III. — WAT DE PROCEDURE BETREFT

De commissie verwondert er zich over dat het dossier door de procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent aan de Kamervoorzitter werd overgezonden via de minister van Justitie.

Noch in artikel 12 van de voormelde wet van 25 juni 1998, noch in de omzendbrief nr. COL 5/2001 van het College van procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende de strafrechtelijke vervolging van ministers, is er sprake van de tussenkomst van de minister van Justitie bij de overzending van dossiers naar de Kamer. Eerdere verzoeken inzake inbeschuldigingstelling van ministers (artikel 103 van de Grondwet – vorige redactie) of inzake machtiging tot vervolging van parlementsleden (artikel 59 van de Grondwet) werden door de procureurs-generaal steeds rechtstreeks aan de Kamer overgezonden.

De commissie maakt tevens van de gelegenheid gebruik de Kamer te verzoeken de bepalingen van haar reglement, inzonderheid de artikelen 21, derde lid, en 160 te actualiseren, gelet op de opdracht van de Kamer ingevolge artikel 103 van de Grondwet (nieuwe redactie) en de voormelde wet van 25 juni 1998.

*
* *

De commissie stelt vast dat het verzoek van de procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent om het verlof van de Kamer te bekomen tot vordering van de regeling van de rechtspleging in een strafonderzoek lastens vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht, niet vergezeld was van het strafdossier.

Een lid formuleert het verzoek om dit dossier alsnog op te vragen op het parket-generaal – hetgeen wettelijk mogelijk is -, aangezien een aantal elementen uit het verslag van de procureur-generaal bij hem verdere vragen oproepen en zouden moeten kunnen getoetst worden.

Andere leden verwijzen naar artikel 12, § 1, van de wet van 25 juni 1998, dat het enkel heeft over de overzending, door de procureur-generaal, van de aanwijn-

§ 3. Si la Chambre des représentants refuse l'autorisation cette décision est définitive, sauf en cas de charges nouvelles. La Chambre des représentants peut toutefois reporter sa décision et subordonner celle-ci aux motifs invoqués par elle.».

III. — EN CE QUI CONCERNE LA PROCÉDURE

La commission s'étonne que le dossier ait été transmis par le procureur général près la cour d'appel de Gand au Président de la Chambre par l'entremise du ministre de la Justice.

Ni l'article 12 de la loi précitée du 25 juin 1998, ni la circulaire n° COL 5/2001 du Collège des Procureurs généraux près les cours d'appel relative aux poursuites pénales à charge de ministres n'évoquent l'intervention du ministre de la Justice lors de la transmission de dossiers à la Chambre. Des demandes antérieures relatives à la mise en accusation de ministres (article 103 de la Constitution – ancienne rédaction) ou à l'autorisation de poursuites à l'encontre de parlementaires (article 59 de la Constitution) ont toujours été directement transmises à la Chambre par les procureurs généraux.

La commission profite également de l'occasion pour demander à la Chambre d'actualiser les dispositions de son règlement, notamment les articles 21, alinéa 3, et 106, eu égard à la mission confiée à la Chambre en application de l'article 103 de la Constitution (nouvelle rédaction) et de la loi précitée du 25 juin 1998.

*
* *

La commission constate que la demande du procureur général près la cour d'appel de Gand visant à obtenir l'autorisation de la Chambre en vue de requérir le règlement de la procédure dans une instruction pénale à charge du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Karel De Gucht, n'était pas accompagnée du dossier pénal.

Un membre souhaite encore demander ce dossier au parquet général – ce que permet la loi –, étant donné qu'un certain nombre d'éléments du rapport du procureur général suscitent d'autres questions dans son chef et devraient pouvoir être contrôlés.

D'autres membres renvoient à l'article 12, § 1er, de la loi du 25 juin 1998, qui parle uniquement de la transmission, par le procureur général, des indices et de l'indi-

gen en de indicatie omtrent hun mogelijke kwalificatie, samen met een ontwerp-vordering. De Kamer heeft zich overigens niet over de grond van het dossier uit te spreken, maar dient enkel na te gaan of de vraag ernstig is.

Nog een ander lid is de mening toegedaan dat ook voor de beoordeling of de vraag ernstig is, inzage in het dossier toch van belang zou kunnen zijn. Een eventuele beslissing om het dossier nu niet op te vragen, zou dan ook geen precedentswaarde mogen hebben. Het lid is immers van mening dat de Kamer principieel steeds over het volledige dossier zou moeten beschikken. Desgevallend dringt een wijziging van de wet van 25 juni 1998 zich op.

Het verzoek om de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent te vragen het volledige strafdossier over te zenden, wordt verworpen met 4 tegen 1 stemmen en 2 onthoudingen.

IV. — ONDERZOEK TEN GRONDE

Blijkens artikel 12, § 1, tweede en derde lid, van de wet van 25 juni 1998 dient de Kamer na te gaan of de vraag van de procureur-generaal om het verlof te bekomen tot vordering van de regeling van de rechtspleging, ernstig is, zonder zich over de grond van het dossier uit te spreken.

Zij kan het verlof weigeren indien blijkt dat:

- zowel de strafvordering als de feiten duidelijk hoofdzakelijk gestoeld zijn op politieke gronden;
- de aangedragen elementen onrechtmatig, willekeurig of onbeduidend zijn.

De toetsing van de medegedeelde feiten in het licht van de voormelde principes, toont aan dat de voorwaarden voor het verlenen van het verlof tot vordering van de regeling van de rechtspleging vervuld zijn.

Een lid merkt weliswaar op dat men in onderhavig dossier niet volledig kan uitsluiten dat de strafvordering gestoeld is op politieke gronden. Eén van de klachten die geleid hebben tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek door de procureur-generaal, werd immers ingediend door een lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Op vraag van hetzelfde lid bevestigt *de commissie* dat het verlenen van het verlof geenszins een beoordeling inhoudt van de vordering tot buitenvervolginstelling door de procureur-generaal. Het heeft enkel tot doel de mogelijkheid te bieden om de lopende gerechtelijke procedure verder te zetten.

cation de leur qualification possible, accompagnés d'un projet de réquisition. La Chambre ne doit d'ailleurs pas se prononcer sur le fond du dossier, mais uniquement vérifier si la demande est sérieuse.

Un autre membre encore estime qu'il peut néanmoins être important de consulter le dossier pour aussi apprécier si la demande est sérieuse. Une décision éventuelle de pas demander le dossier en l'espèce, ne devrait dès lors pas avoir valeur de précédent. Le membre considère en effet qu'en principe, la Chambre devrait toujours disposer du dossier complet. Le cas échéant, une modification de la loi du 25 juin 1998 s'impose.

La demande visant à demander au procureur général près la Cour d'appel de Gand de transmettre le dossier pénal complet est rejetée par 4 voix contre une et 2 abstentions.

IV. — EXAMEN AU FOND

En vertu de l'article 12, § 1er, alinéas 2 et 3 de la loi du 25 juin 1998, la Chambre doit vérifier si la demande du procureur général d'obtenir l'autorisation visant la réquisition en vue du règlement de la procédure, est sérieuse, sans se prononcer sur le fond du dossier.

Elle peut refuser l'autorisation s'il s'avère que:

- tant l'action publique que les faits sont manifestement fondés essentiellement sur des motifs politiques;
- les éléments fournis sont irréguliers, arbitraires ou insignifiants.

L'examen des faits communiqués montre, à la lumière des principes précités, que les conditions pour accorder l'autorisation visant la réquisition en vue du règlement de la procédure sont remplies.

Un membre fait observer que dans le dossier en cause, on ne peut certes totalement exclure que l'action publique soit fondée sur des motifs politiques. Une des plaintes ayant entraîné l'ouverture d'une instruction par le procureur général a en effet été déposée par un membre de la Chambre des représentants.

À la demande du même membre, *la commission* confirme que l'octroi de l'autorisation ne constitue nullement une appréciation de la demande de non-lieu du procureur général, mais vise uniquement à permettre la poursuite la procédure judiciaire en cours.

V. — BESLUIT

Gelet op het door de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent geformuleerde verzoek;

Gelet op artikel 103 van de Grondwet;

Gelet op de wet van 25 juni 1998 tot regeling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van ministers;

Gelet op de hierboven in herinnering gebrachte algemene principes;

Stelt de commissie, met 6 stemmen en 1 onthouding, voor het grondwettelijk verlot te verlenen tot vordering van de regeling van de rechtspleging voor de Kamer van inbeschuldigingstelling bij het Hof van beroep te Gent in het strafdossier lastens de heer Karel De Gucht, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken.

De rapporteur,

De voorzitter,

Daniel BACQUELAINE

Thierry GIET

V. — CONCLUSION

Vu la requête formulée par le procureur général près la Cour d'appel de Gand;

Vu l'article 103 de la Constitution;

Vu la loi du 25 juin 1998 réglant la responsabilité pénale des ministres;

Vu les principes généraux rappelés ci-dessus;

La commission propose, par 6 voix et une abstention, d'accorder l'autorisation constitutionnelle de réquisition en vue du règlement de la procédure devant la chambre des mises en accusation près la Cour d'appel de Gand dans le dossier répressif à charge de M. Karel De Gucht, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

Le rapporteur,

Le président,

Daniel BACQUELAINE

Thierry GIET